

Militär utlandstjänst i Afghanistan (ISAF 2002-2014)
Fysiska, psykiska och sociala utfall efter hemkomst

Aux Analysis | Military

www.auxmilitary.se

REGISTERSTUDIER AV SVENSKA MILITÄRA UTLANDSVETERANER

I denna broschyr presenteras resultat från en registerstudie av svenska militära utlandsveteraner som varit på ISAF-mission i Afghanistan vid ett eller flera tillfällen mellan 2002 och 2014.

Syftet med denna studie var att via registerdata beskriva fysiska, psykiska och sociala utfall efter hemkomst från mission.

Studien har genomförts genom länkning av befintliga register vid Socialstyrelsen, Brottsförebyggande rådet och Statistiska centralbyrån till Försvarsmaktens register över militär personal som tjänstgjort utomlands och till Rekryteringsmyndighetens/Krigsarkivets data över mönstrande.

Samtliga analyser har utförts på oidentifierade data och resultat presenteras på gruppnivå för att skydda individernas integritet.

Studien har utförts av företaget Aux Analysis på uppdrag av Försvarsmakten. Den fullständiga rapporten finns att ladda ner från www.auxmilitary.se

JÄMFÖRELSEGRUPPER

De militära afghanistanveteranerna jämfördes med två matchade jämförelsegrupper bestående av individer som genomfört mönstring men inte tjänstgjort militärt utomlands:

- en jämförelsegrupp som endast matchades på ålder, kön och mönstringsår (kallad "Allmänbefolkningen")
- en jämförelsegrupp som matchades på ålder, kön, mönstringsår, begåvning, psykologutvärdering, psykisk ohälsa, civilstånd, tidigare våldsbrott, och kroppsmasseindex (kallad "Icke-veteraner")

I varje jämförelsegrupp matchades 5 individer till varje militär afghanistanveteran. Jämförelsegrupperna följdes upp med avseende på utfallen från matchningsdatum, vilket motsvarade hemkomstdatum för de militära afghanistanveteranerna.

SVENSKA MILITÄRA MISSIONER OCH TJÄNSTGÖRANDE INDIVIDER I AFGHANISTAN 2002 - 2014

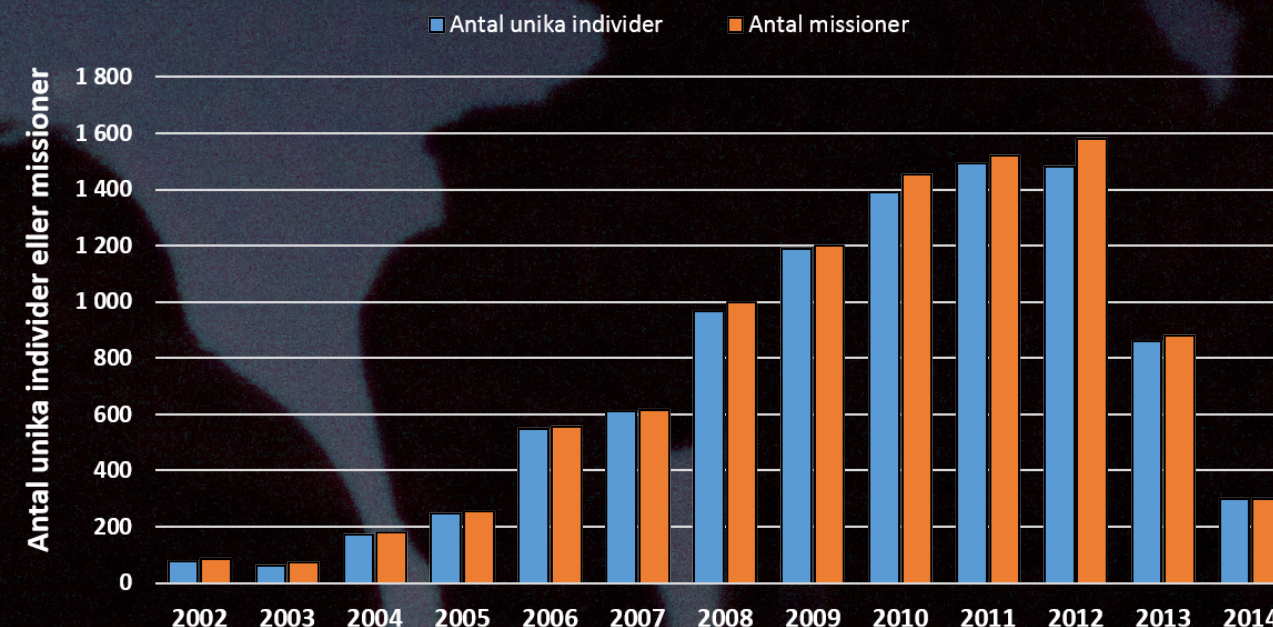
Sverige bidrog till den militära insatsen International Security Assistance Force (ISAF) i Afghanistan från årsskiftet 2001-2002 till 2014. Den svenska insatsen intensifierades kontinuerligt och nådde sin kulmen år 2011 avseende antal unika utroterade individer. Därefter trappades ISAF-insatsen ner och avslutades år 2014. Sammanlagt rörde det sig om cirka 7000 utroterade unika individer (exklusive hemlig personal) och närmare 10,000 missioner under hela perioden, enligt befintliga registreringar i Försvarmaktens databaser.

Majoriteten (72%) gjorde bara en mission i Afghanistan, medan 24% gjorde 2 missioner och 4% gjorde 3 eller fler.

Av de som bara genomförde en afghanistanmission hade närmare hälften varit på utlandsmission tidigare. Det innebar att mer än 1/3 debuterade som soldat i utlandsstyrkan i Afghanistan (41%), medan något färre än 1/3 (30%) totalt hade gjort två missioner och 29% hade gjort 3 eller fler missioner.

Medianålder vid utfärd till Afghanistan var 29 år med ett spann från strax under 20 år till strax under 70 år. Könsfördelningen på missionerna varierade mellan 0% till 20% kvinnor.

Antal unika individer och missioner per år i Afghanistan

SJÄLMORDSFÖRSÖK/SJÄLVSKADA

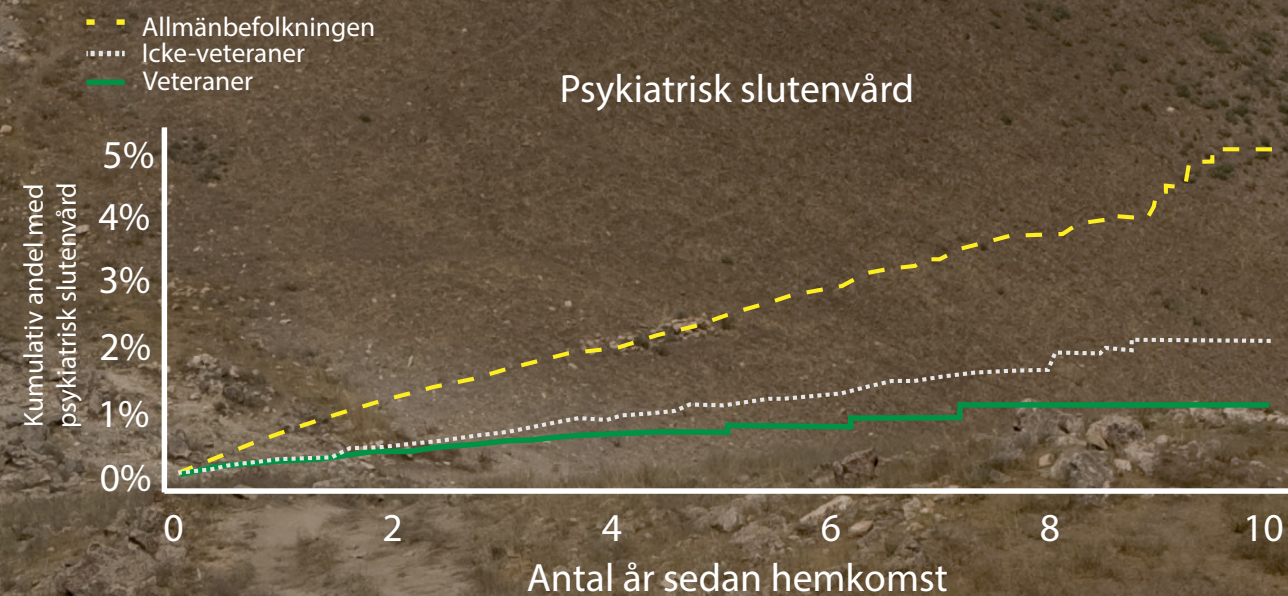
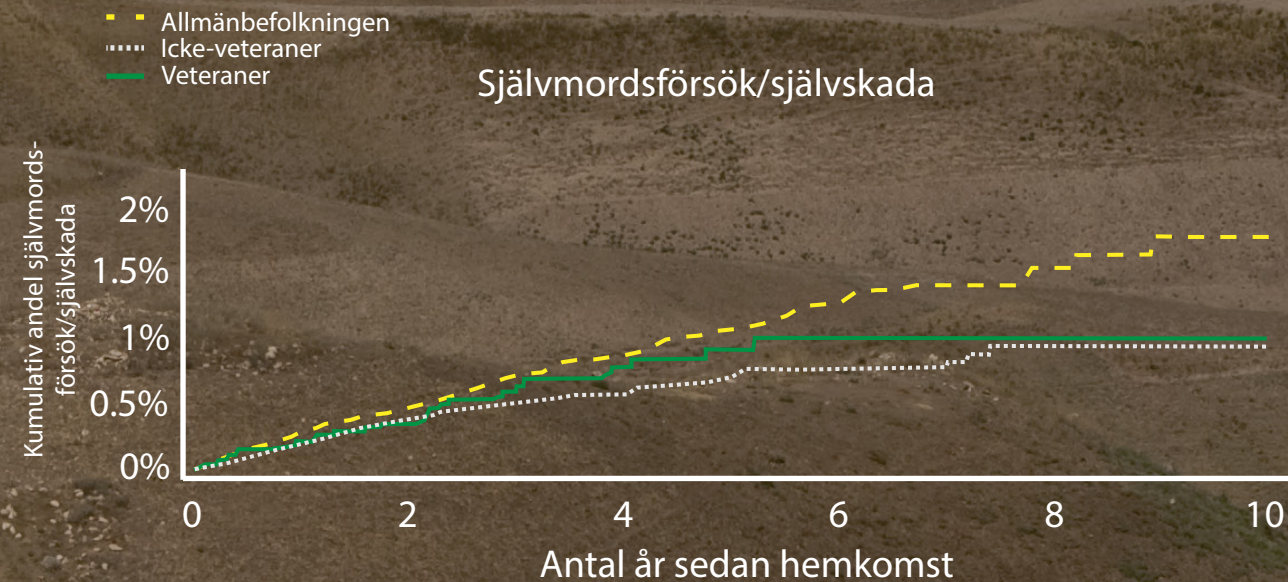
Självordsförsök/självskador efter hemkomstdatum var ovanliga bland såväl veteraner, allmänbefolkning som icke-veteraner. De små skillnaderna mellan grupperna var inte statistiskt säkerställda.

Enligt registerdata var självmord ovanligt förekommande i samtliga grupper och inga inbördes skillnader kunde detekteras. Av integritetsskäl visas inte resultaten på grund av det låga antalet självmord bland veteranerna (färre än fem).

PSYKIATRISK SLUTENVÅRD

Att vårdas i psykiatrisk slutenvård innebär att läggas in på sjukhus för psykiatriska åkommor. Det rör sig då om allvarliga åkommor, såsom exempelvis svår depression. Med registermetodologi är det tyvärr svårt att fånga det ifråga om militära veteraner intressanta utfallet posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), men genom att titta på psykiatrisk slutenvård är det sannolikt att allvarig PTSD fångas upp.

Veteranerna uppvisade statistiskt säkerställda lägre risker för psykiatrisk slutenvård jämfört med såväl icke-veteranerna som allmänbefolkningen.

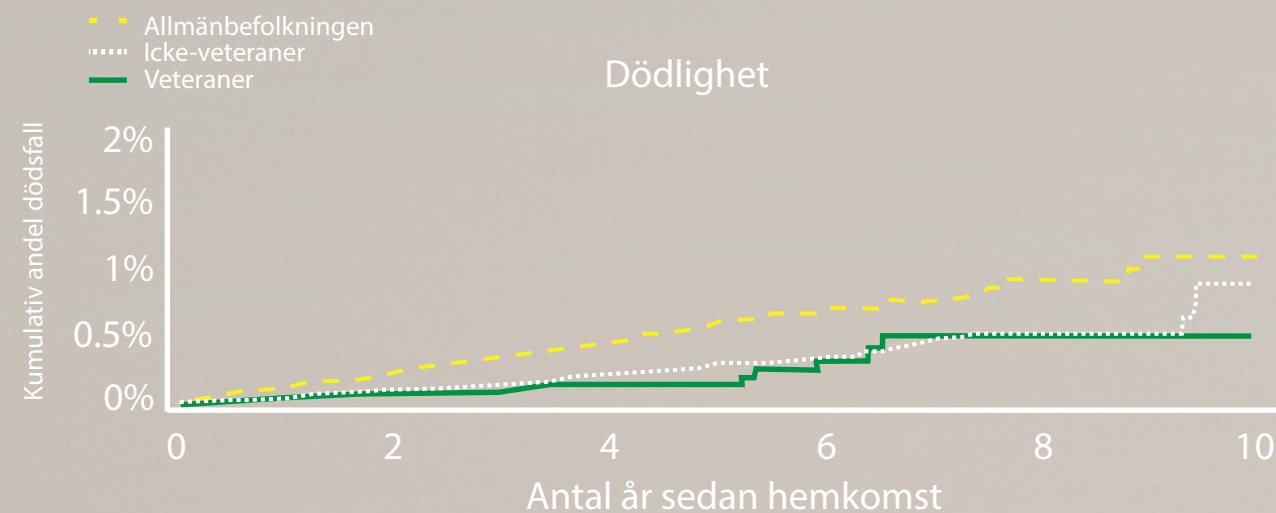

DÖDLIGHET

Registerstudier kan vara behäftade med mörkertal för vissa utfall. Det kan till exempel vara svårt att avgöra huruvida en dödlig trafikolycka var en olycka eller ett självmord. Detta problem tog denna studie delvis hänsyn till genom att undersöka alla typer av dödsfall. Ett ovanligt högt antal felklassificerade självmord borde ge utslag i utfallet allmän dödlighet.

Ingen skillnad i dödlighet efter hemkomstdatum mellan veteraner och icke-veteraner kunde detekteras.

Däremot var dödligheten lägre bland veteranerna jämfört med allmänbefolkningen, vilket var förväntat då deras hälsa före utfärd var betydligt bättre både fysiskt och psykiskt sett.

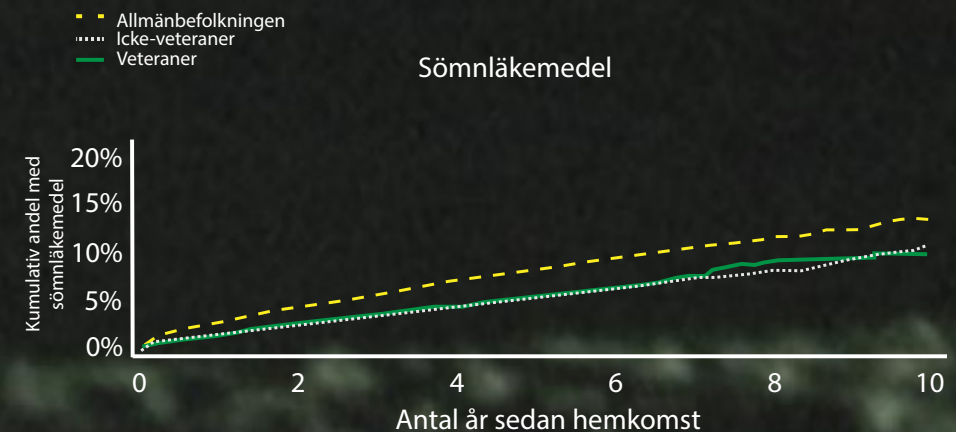
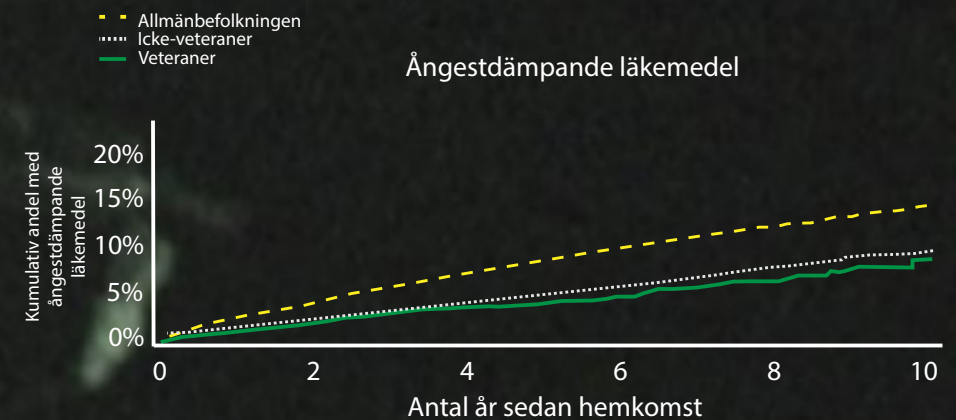
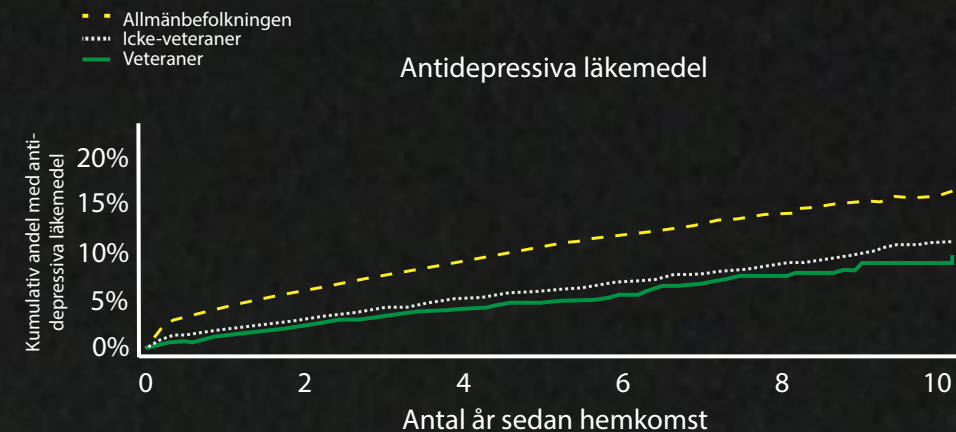

LÄKEMEDEL FÖR DEPRESSION, ÅNGEST OCH SÖMNPROBLEM

För att även fånga upp mindre allvarligt psykiskt lidande, som kanske inte når eller ännu inte nått psykiatrisk slutenvård eller självmordsförsök/självskada, undersöktes också i vilken utsträckning grupperna hämtade ut läkemedel för depression, ångest eller sömnproblem efter hemkomstdatum. Antidepressiva läkemedel är ett vanligt inslag i behandling av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).

Jämfört med icke-veteranerna uppvisade veteranerna likartade men statistiskt säkerställda lägre risker för uthämtning av antidepressiva och ångestdämpande läkemedel efter hemkomstdatum. Jämfört med allmänbefolkningen hade veteranerna en tydligt lägre risk för uthämtning av dessa läkemedel.

Andelen som hämtat ut sömnläkemedel skiljde sig inte mellan veteraner och icke-veteraner, men jämfört med allmänbefolkningen uppvisade veteranerna en statistiskt säkerställd lägre risk för uthämtning av dessa läkemedel efter hemkomstdatum.

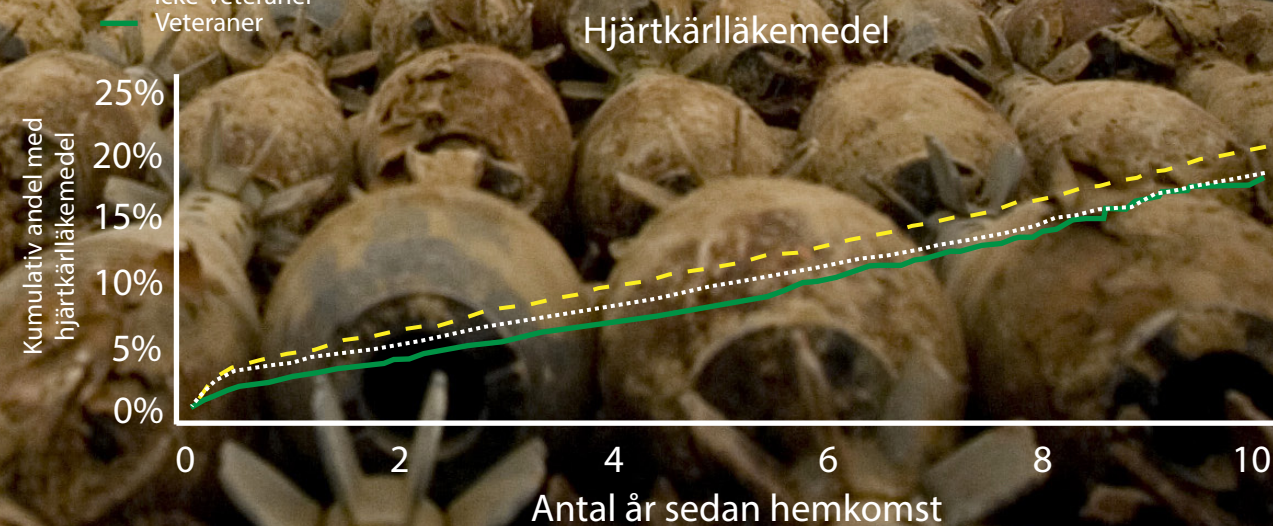

HJÄRTKÄRLSJUKDOM

Hjärtkärlsjukdom innefattar sjukdomar relaterade till hjärta och blodkärl, till exempel högt blodtryck, blodkärlsförfattning, hjärtinfarkt och stroke. PTSD (posttraumatiskt stressyndrom) har i utländska studier av militära utlandsveteraner uppvisat samband med olika riskfaktorer för hjärtkärlsjukdom.

Vad gäller uthämtning av läkemedel för hjärtkärlsjukdom uppvisade veteranerna en likartad men statistiskt säkerställd lägre risk efter hemkomstdatum jämfört med icke-veteranerna. Jämfört med allmänbefolkningen hade veteranerna en tydligt lägre risk för uthämtning av hjärtkärlsläkemedel.

- Allmänbefolkningen
- ⋯ Icke-veteraner
- Veteraner

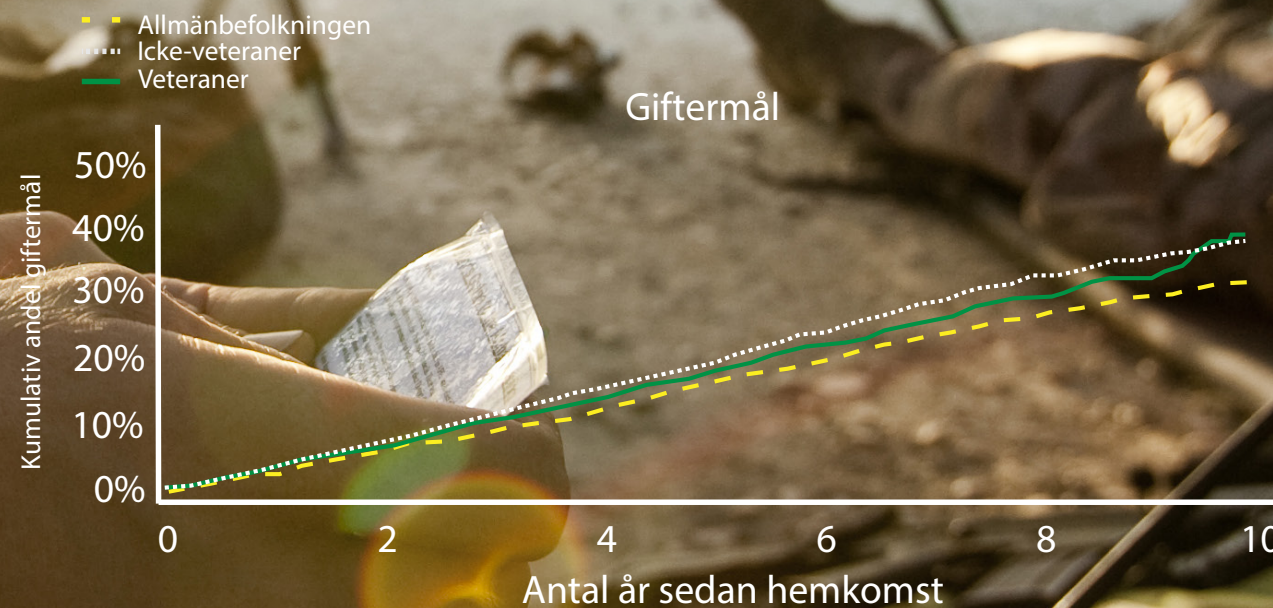
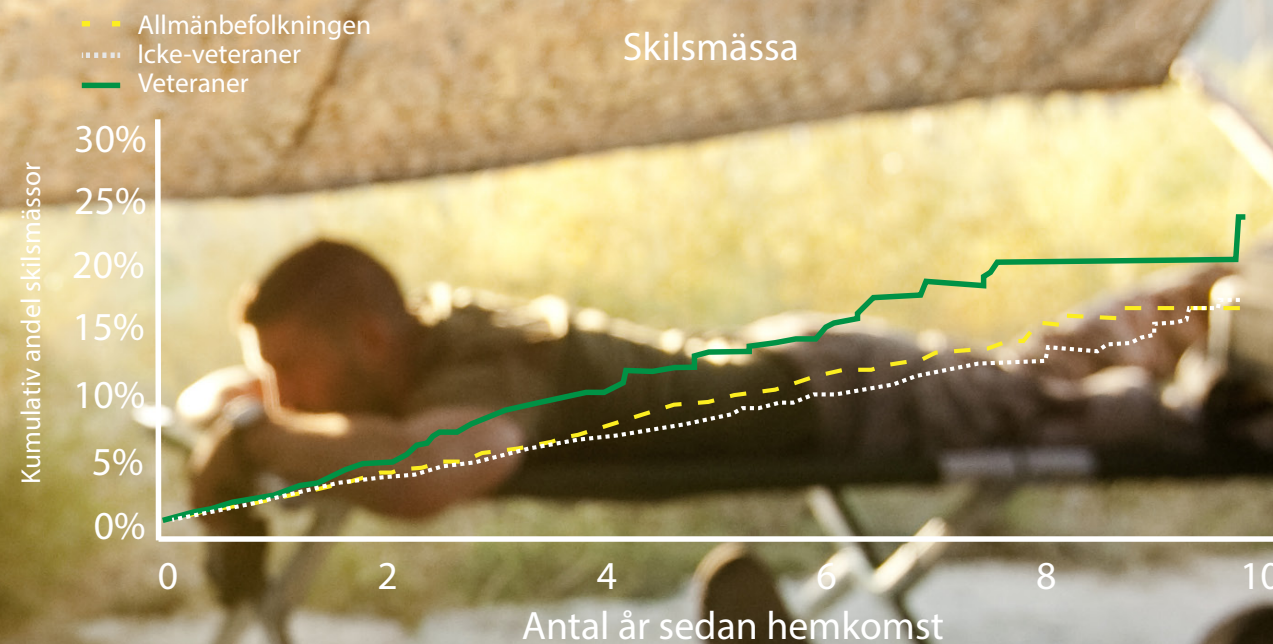

SKILSMÄSSA

Vid utfärd var 18% av veteranerna gifta. Sannolikheten för skilsmässa efter hemkomstdatum bland dessa veteraner var statistiskt säkerställt högre jämfört med såväl icke-veteraner som allmänbefolkningen.

GIFTERMÅL

Veteraner som var ogifta vid utfärd ingick giftermål efter hemkomstdatum i marginellt lägre utsträckning än icke-veteranerna, men i något större utsträckning än allmänbefolkningen. Dessa skillnader var statistiskt säkerställda.

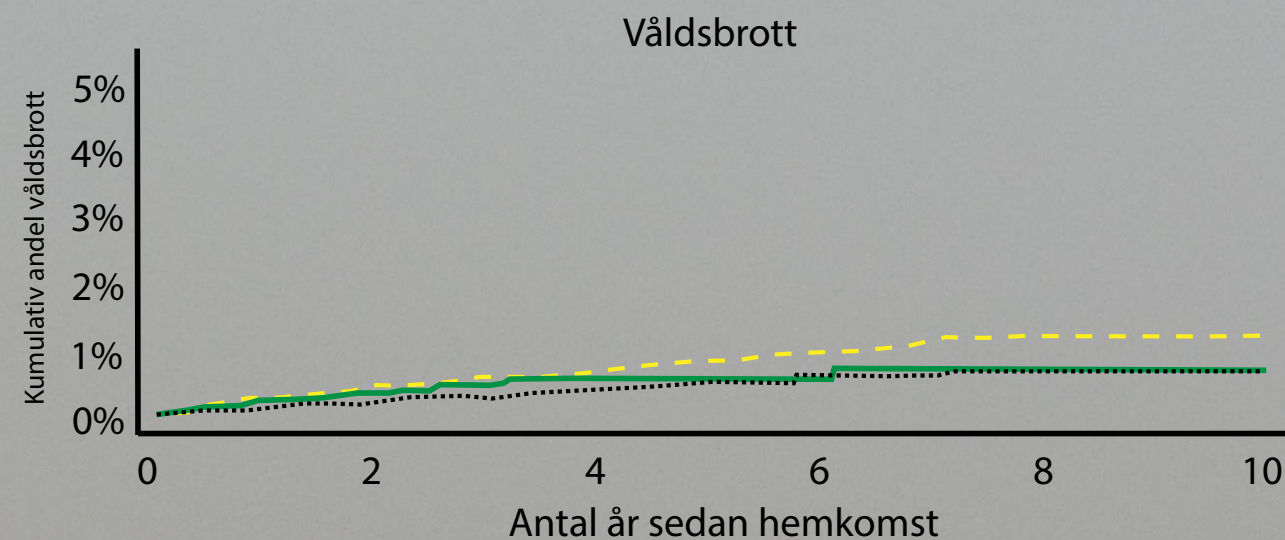
VÅLDSBROTT

Våldsbrott är en samlingsterm för kriminella handlingar som har inslag av våld mot andra fysiska personer, exempelvis misshandel, hot, rån, kidnappning och mord. Kända riskfaktorer för våldsbrott är manligt kön, låg ålder, missbruk, mental ohälsa och låg begåvning.

Mindre än 1% av veteranerna och icke-veteranerna dömdes för våldsbrott under upp till 10 år efter hemkomstdatum (ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan grupperna). Den absolut vanligaste typen av våldsbrott var misshandel.

Inte heller jämfört med allmänbefolkningen, där förekomsten var något högre, kunde någon statistiskt säkerställd skillnad i risk för våldsbrottsdom efter hemkomstdatum detekteras.

- Allmänbefolkningen
- Icke-veteraner
- Veteraner

SAMMANFATTNING & SLUTSATS

Baserat på befintliga svenska register undersökte denna studie fysiska, psykiska och sociala utfall efter hemkomst hos svenska militära utlandsveteraner som var på mission i Afghanistan inom ramen för ISAF.

Resultaten visade att dessa veteraner har lika bra eller bättre fysisk och psykisk hälsa efter hemkomst från mission jämfört matchade jämförelsegrupper från allmänbefolkningen. De döms heller inte för våldsbrott efter hemkomst i större omfattning. Däremot är skilsmässor vanligare bland veteranerna, och giftermål marginellt ovanligare.

Dessa resultat gäller militära afghanistanveteraner som grupp. Individuella fall av exempelvis svår psykisk ohälsa efter militär utlandstjänst i Afghanistan kan givetvis förekomma. Det är därför viktigt att Försvarsmakten och övriga samhället är uppmärksamma på militära utlandsveteraners tillstånd och erbjuder adekvat hjälp vid behov.

A close-up photograph of military fabric, showing a textured, olive-green material with a ribbed pattern. The fabric is folded and layered, with some darker green material visible on the left side. The background is a plain, light-colored surface.

Detta är en rapport i en serie av registerbaserade studier utförda av företaget Aux Analysis. Studierna finansierades av Försvarmakten. En doktorand finansierad av Kungafonden var också kopplad till projektet.

Fullständiga rapporter: www.auxmilitary.se

Kontakt: info@auxmilitary.se